

La humanitat de les dones que viuen en contextos de prostitució i/o tracta. Camins d'alliberament

Mar Galceran Peiró

Pedagoga. Coordinadora de projectes del Lloc de la Dona

Introducció

El present article tracta d'un tema molt complex i controvertit, però no entraré a fer d'un anàlisi de les postures i els posicionaments ideològics sobre el fenomen de la prostitució, ni tampoc es tracta d'un article d'anàlisi del model androcèntric de la nostra societat en el context actual, ni de les diverses formes de dominació, poder o control de l'home respecte a la dona. Parlaré d'una realitat molt més concreta i local, el treball que realitzem les germanes Oblates del Santíssim Redemptor, l'equip de professionals i els voluntaris del Lloc de la Dona. El centre que tenen les oblates al Raval per acollir, de manera integral, les dones que viuen en contextos de prostitució i/o son víctimes de tracta amb fins d'explotació sexual.

Per tal d'aproximar-nos a aquesta realitat i a la labor que es desenvolupa, abordaré algunes qüestions claus del context de la intervenció que ajudin a situar-la i a comprendre-la. D'aquesta manera oferiré alguns aclariments conceptuals previs i descriuré, breument, l'entorn i les circumstàncies que envolten aquest col·lectiu, a partir també de les veus que ens arriben de les mateixes dones. Finalment, indicaré els criteris i les actituds que, des de la nostra petita realitat, pensem que poden ajudar a afavorir els processos d'alliberament, humanització i apoderament de les dones que exerceixen la prostitució.

La tracta d'éssers humans és un CRIM, una greu vulneració dels drets fonamentals i una activitat econòmica il·legal que actua com a principal font de finançament del crim organitzat.

Alguns aclariments conceptuals previs

En els darrers temps, i fruit del procés de globalització, els moviments migratoris i la creixent desigualtat social, s'ha anat incrementant de manera creixent la tracta d'éssers humans amb fins d'exploració sexual, així com la prostitució i el turisme sexual; el segon negoci del món que mou més diners després del tràfic de drogues, segons l'Oficina de les Nacions Unides contra les Drogues i el Crim Organitzat (UNODC).

En aquest context, però, sovint es produeixen una sèrie de confusions que cal aclarir. Ens referim a la diferència entre prostitució, tracta i tràfic.

La tracta d'éssers humans és un CRIM, una greu vulneració dels drets fonamentals i una activitat econòmica il·legal que actua com a principal font de finançament del crim organitzat. Segons la definició establerta en el protocol per a prevenir, reprimir i sancionar la tracta de persones, especialment dones i infants, aprovat a Palerm el 2000, i ratificat posteriorment a Espanya el 2003, entenem la tracta de persones com:

«La captació, el transport, el trasllat, l'acollida o la recepció de persones, recurrent a l'amenaça o a l'ús de la força o altres formes de coacció. El rapte, frau, engany, l'abús de poder o d'una situació de vulnerabilitat o la concessió o recepció de pagaments o beneficis per obtenir el consentiment d'una persona que tingui autoritat sobre una altra, amb fins d'exploració. Aquesta explotació inclourà, com a mínim, l'explotació de la prostitució aliena o altres formes d'explotació

“ Quan parlem de tracta en contextos de prostitució ens referim a les dones que han estat forçades i són explotades per al treball sexual en contra, en principi, de la seva voluntat.

sexual, els treballs o serveis forçats, l'esclavitud, o les pràctiques anàlogues a l'esclavitud, la servitud o l'extracció d'òrgans.»¹

Estem parlant d'un fenomen molt complex en el qual es sumen una multiplicitat de factors: tortura, explotació, mercantilització, despersonalització, violència sexual, etc. En qualsevol cas, segons el darrer informe mundial de tràfic d'essers humans d'EUROSTAT 2015,² el 69% de les víctimes de tracta registrades ho van ser amb fins d'explotació sexual, i d'aquestes el 90% eren dones.

Per tant, quan parlem de tracta en contextos de prostitució ens referim a les dones que han estat forçades i són explotades per al treball sexual en contra, en principi, de la seva voluntat. I dic en principi perquè, com expressa la mateixa definició, hi ha persones que poden «acceptar» aquesta explotació a canvi de l'obtenció de determinats beneficis. Aquesta és la situació que detectem entre algunes de les dones nigerianes ateses al Lloc de la Dona que saben que exercirien la prostitució i ho van acceptar, tot i que desconeixien les condicions d'explotació, a canvi que la xarxa de tràfic les portés al somni de la seva vida: arribar a la idealitzada Europa. I poder tenir, així, una vida millor per a elles i les seves famílies. «Jo sí que sabia que anava a treballar al carrer, però no podia imaginar que seria tan dur. El meu somni era molt gran. El somni de tenir una vida millor i aconseguir-lo. Fer diners per cuidar de la meva família»³ (D1, Nigèria).

1. UNODC, *Convención de las naciones unidas contra la delincuencia organizada transnacional y sus protocolos*. Nova York: Nacions Unides, 2004.

2. EUROSTAT, *Trafficking in human beings*. Luxembourg: Publications Office of The European Union, 2015.

3. Les citacions entre cometes corresponen a testimonis directes de les dones ateses al

La prostitució, en canvi, no és cap crim i en molts països és una activitat que està regulada o legalitzada. Segons la definició de l'OMS, és una activitat que comporta l'intercanvi de serveis sexuals a canvi de diners o de qualsevol altre bé.

Moltes altres, en canvi, son enganyades sota amenaces, coaccions o violència: «Mai vaig saber que podia anar al carrer. No saps amb qui vas, simplement camines. Tu no saps el perill» (D2, Nigèria). «Vaig estar 8 anys al Marroc i tot van ser sofriments. Vaig patir molt. He vist coses al desert que no puc dir. He vist morir molta gent al meu costat, molta gent de Nigèria morts, però jo tenia dins meu la fe dient-me que no moriria» (D3, Nigèria).

Amb tot cal tenir en compte també que moltes d'elles no son conscients que siguin víctimes de tracta o no s'hi autoidentifiquen, ans consideren la xarxa com el seu factor de protecció, i aquells que han contribuït a aconseguir els seus somnis d'arribar a Europa.

La prostitució, en canvi, no és cap crim i en molts països és una activitat que està regulada o legalitzada. Segons la definició de l'OMS, és una activitat que comporta l'intercanvi de serveis sexuals a canvi de diners o de qualsevol altre bé. Alguns autors, com Hwang & Bedford (2004), hi afegeixen alguns matisos a tenir en compte que apunten a la diversitat del fenomen i els seus condicionants: en primer lloc, la interacció pot tenir diverses formes, des de flirtejar, ballar, prendre alguna cosa, fins el coit; en segon lloc, aquest intercanvi pot ser voluntari o forçat; i en tercer lloc, no necessàriament els participants en aquest intercanvi són els que realitzen o reben el pagament.⁴

Lloc de la Dona de Barcelona i a d'altres projectes de les Germanes Olatas d'arreu del món. S'ha establert un sistema de codificació per a identificar-les. La D significa dona i seguit el núm. per identificar les diverses aportacions. S'indica també el país de procedència de la dona.

4. Citat a L. MINGORANCE, *Los efectos del estigma de la prostitución en la mujer*. Universitat de les Illes Balears: Illes Balears 2015. Memòria de fi de grau.

“ Hi ha països, com Espanya, en els quals ens trobem en un buit atès que la prostitució ni es considera una activitat il·legal ni tampoc no es troba legalitzada.

Considerem important remarcar que, com indica Perramon, L. (2010), la prostitució és *una activitat*, quelcom que es fa, no que s'és. En alguns països aquesta activitat es considera il·legal, i per tant un delicte, i s'hi criminalitza i responsabilitza, fonamentalment, la dona i no pas el client, com en el cas de Marroc, Birmània, Croàcia o Filipines, per exemple. En altres països, com Suècia, França o Canadà, el que és il·legal és pagar per tenir relacions sexuals. És a dir, que en aquests països la llei persegueix el client i consumidor i no les dones. En altres llocs, en canvi, la prostitució és una activitat regulada o legal, com en el cas d'Alemanya, Holanda o Dinamarca. Finalment, hi ha països, com Espanya, en els quals ens trobem en un buit atès que ni es considera una activitat il·legal ni tampoc no es troba legalitzada.

Darrere d'aquets marcs legals s'amaguen també diferents discursos ideològics (abolicionistes, legalistes, prohibicionistes...) que ara no entrarem a analitzar.

En qualsevol cas, cal tenir present que la tracta i la prostitució són dos fenòmens diferents; malgrat que puguin confluïr en algun moment. Però ni tota la prostitució la podem reduir a situacions de tracta, ni tota la tracta té a veure amb l'exercici de la prostitució.

Finalment aclarirem un darrer fenomen que sovint pot confluïr amb l'exercici de la prostitució i/o de la tracta amb fins d'explotació sexual; ens referim al tràfic il·legal d'immigrants. Diversos factors com les desigualtats nord-sud, els conflictes bèl·lics, les crisis humanitàries, etc., juntament amb les restriccions de les lleis d'estrangeria, han propiciat, en els darrers temps, l'increment de les màfies per a facilitar l'entrada il·legal d'una persona en un Estat a canvi d'obtenir, directament o indirectament, un benefici econòmic o d'algun altre ordre material. En aquest sentit succeeix sovint que moltes dones víc-

Sovint s'associa la dona que exerceix la prostitució amb conductes delictives, perniciosos, conflictives o moralment deplorables que acostumen a ser injustes i equivocades i únicament reforcen la victimització secundària del col·lectiu i l'estigmatització sobre elles mateixes.

times de tracta amb fins d'explotació sexual, a més a més, son traficades en els passos fronterers per les mateixes xarxes de tracta, ja sigui a canvi de diners, o de favors sexuals. D'altres dones, en canvi, que han marxat dels seus països cercant alternatives millors, amb escassos o nuls recursos econòmics, quan arriben a les fronteres es veuen obligades a exercir la prostitució per tal d'obtenir els diners reclamats pels traficants, que els permetran arribar al país de destí. La causalitat i la casuística és, doncs, molt alta.

Principals factors d'alienació del context

Dins la complexitat i l'amplitud del fenomen, la trajectòria de treball de les germanes oblates es centra en el col·lectiu de dones que exerceixen la prostitució i/o son víctimes de tracta amb fins d'explotació sexual en contextos de pobresa i exclusió social. Si d'alguna cosa son captives les dones, és, doncs, de la pobresa, i, en segon lloc, de l'estigma social que recau sobre elles. En aquest sentit els processos d'alliberament aniran encaminats a dotar les dones de major autonomia econòmica i d'oportunitats d'inserció laboral, d'una banda, i, d'altra, a deconstruir l'imaginari social sobre el col·lectiu, dotant-les de reconeixement, escoltant les seves veus i demandes i apoderant-les en l'exercici de la seva llibertat.

No podem aproximar-nos al món de la prostitució des de paràmetres morals, sinó que ens cal veure la dona més enllà de l'activitat

que realitza i reconèixer-la com una PERSONA, amb els mateixos drets, possibilitats i potencialitats que qualsevol altre ésser humà. En definitiva, una persona igual que nosaltres mateixos. L'aproximació moral dificulta la comprensió de la subjectivitat de l'altre i alhora la intersubjectivitat, i condiciona l'elaboració de prejudicis que són erronis i no permeten l'adequada valoració del **ser** de l'altre. Per exemple, sovint s'associa la dona que exerceix la prostitució amb conductes delictives, perniciosos, conflictives o moralment deplorables que acostumen a ser injustes i equivocades i únicament reforcen la victimització secundària del col·lectiu i l'estigmatització⁵ sobre elles mateixes. L'estigma social sobre la prostitució genera un gran rebuig social pel col·lectiu, menyspreu, discriminació, devaluació, etc., i comporta molt sofriment per a les dones, sentiments de culpa, baixa autoestima, dificultats d'integració i de l'exercici ple de la ciutadania, i necessitat d'ocultament, entre altres.

«Volen que ens amaguem per pensar que no existim» (D4, Espanya), però, en canvi, «jo vull tenir drets i no sentir-me menys que altres éssers humans» (D5, Portugal).⁶

D'aquí en resulta fonamental escoltar el que elles ens transmeten i mostrar el que realment són, no el que fan. I quan hom s'aproxima a l'ésser d'aquestes dones, més enllà de l'activitat que puguin realitzar, descobreix un potencial d'humanitat capaç d'interpel·lar la societat. Dones valentes, lluitadores, resilients, capaces de superar-se cada dia per fer front a les adversitats i aconseguir un major benestar.

«Quan el teu desig és molt fort, no tens por. Sento que arribaré allà on vull arribar, i això em manté avançant, tirant endavant, fent camí... em dona esperança de continuar»... (D6, Nigèria).

5. La paraula estigma significa una marca o senyal sobre el cos. Metafòricament significa una marca negativa que distingeix una persona. Prové de la paraula grega «stigma» que significa «picadura, una marca feta amb un ferro rogent, un tatuatge». El terme va ser utilitzat en l'àmbit social per Erving Goffman (2006) fa més de cinquanta anys.

6. Testimonis citats a COMISIÓN DE MISIÓN Y LAICADO, *Estudio sobre prostitución y trata con fines de explotación sexual a nivel global (2009-2013). Marginación, silencio y prostitución*. Madrid: Hermanas Oblatas del Santísimo Redentor, 2014, p. 70.

Les seves demandes i preocupacions principals, al contrari del que s'acostuma a mirar des de fora, no estan tan centrades en els components sexuals, sinó en qüestions relacionades amb la precarietat econòmica, les condicions de treball o la regularització de la seva situació.

Dones d'una fe i d'una confiança en elles mateixes i en Déu inimaginables, i que enmig de les seves desesperacions i contra tot pronòstic, no perden l'alegria ni l'esperança.

Així ho expressava una d'elles en el seu trànsit pel desert fins a arribar a Espanya: «No sé com vaig poder fer-ho. No ho sé. Jo no podia. Però Déu a poc a poc em va anar ajudant, a poc a poc...» (D7, Nigèria). Una confiança en Déu que és motor també dels seus somnis i aspiracions: «No se.. m'agradaria poder posar la meva pròpia botiga de roba. Però el meu futur és en les mans de Déu. Ell sap el que és millor per a mi» (D8, Nigèria).

Dones capaces d'establir relacions de solidaritat i d'ajuda mútua en els seus entorns i que, amb la riquesa de la seva diversitat i diferència, qüestionen els valors de l'anomenada societat del «benestar». Com el cas d'una dona que, com la vídua pobra de l'Evangeli, malgrat el seu estat d'alta precarietat, m'explicava que havia anat a comprar, amb els seus escassos diners, roba interior i una camisa de dormir per a una companya que no en tenia i l'anaven a posar a una residència. O tantes d'altres que tenen cura dels fills de companyes mentre aquestes estan treballant, o que hi comparteixen els seus modestos àpats quan saben que alguna d'elles no té ni per a menjar.

Les seves demandes i preocupacions principals, al contrari del que s'acostuma a mirar des de fora, no estan tan centrades en els components sexuals, sinó en qüestions relacionades amb la precarietat econòmica, les condicions de treball o la regularització de la seva situació.

“ Per a un 80% de les dones que atenem, l'exercici de la prostitució representa un mecanisme de supervivència molt relacionat amb les seves situacions de trànsit migratori des de països en vies de desenvolupament que comporten deutes significatius.

D'altra banda, malgrat la gran diversitat i la complexitat del fenomen, per la trajectòria de treball de les Germanes Oblates en aquest sector, podem identificar una pluralitat de causes i de factors que intervenen en l'inici d'aquesta activitat i que donen també peu a una multiplicitat de formes molt diverses d'exercir-la⁷. Però pel tipus de col·lectiu concret que atenem, la prostitució que majoritàriament es troba en una situació de major vulnerabilitat, hi destaquem, com a factor principal, la urgència de poder obtenir recursos econòmics per tal de poder cobrir les necessitats de la dona, ja sigui per la manca d'altres oportunitats per respondre a aquesta necessitat o per factors de vulnerabilitat personal que dificulten que la persona se senti capaç, en el moment en què es troba, de trobar altres alternatives o sortides per cobrir aquestes necessitats. Per a pràcticament un 80% de les dones que atenem, l'exercici de la prostitució representa un mecanisme de supervivència molt relacionat amb les seves situacions de trànsit migratori des de països en vies de desenvolupament que comporten deutes significatius, en molts casos vinculats al tràfic i a la tracta. S'hi afegeix també la necessitat que tenen d'enviar diners a la família al país d'origen. I tot això en un context d'alta precarietat per la seva condició d'immigrants, de manca d'oportunitats laborals, de xarxa social, etc.

Posteriorment, com indica Perramón, L. (2010), després d'aquesta primera urgència econòmica, es poden donar, fonamentalment, les següents situacions:

7. Podreu trobar un ampli estudi d'aquestes formes en el següent document: Fondation Scelles. *Prostitutions : Exploitations, Persécutions, Répressions. Art, rapport mondial*. Paris: Economica, 2016.

Hi ha un grup força nombrós de dones que, malgrat que no s'identifiquen amb aquesta activitat, decideixen seguir com estan o bé compaginar-la amb altres activitats.

a) Que les dones formulin el desig explícit de deixar aquesta activitat al més aviat possible perquè els genera malestar, els representa una experiència desagradable que exerceixen en unes condicions indignes, els causa sentiments de culpa o una contradicció amb el seu sistema de valors. Aquest és el cas, per exemple, de la pràctica totalitat de dones nigerianes que atenem i d'algunes altres de països llatins que s'han vist forçades, per les causes anteriorment esmentades, a fer una activitat que ara no es veuen amb cor de tirar endavant. Així ho expressava una de les dones; «Tinc el somni de tenir una vida normal millor, de ser una persona millor.... perquè la pobresa és una malaltia.... tinc el somni d'arribar a viure una vida com la que Déu ha planejat per a mi» (D9, Nigèria).

b) Que les dones, més enllà de les causes inicials de l'activitat, vagin fent una aproximació positiva al treball sexual i optin per a romandre-hi. Aquesta, tot i ser una situació minoritària en el conjunt de la població atesa per la nostra entitat, acostuma a donar-se més en dones que ofereixen els serveis sexuals en locals o en espais tancats, on poden aconseguir-se unes millors condicions de treball i també unes majors prestacions econòmiques, que les que es troben a carrer, malgrat que no sempre sigui així. «Ho veig com un treball normal» (D10, República Dominicana). «El positiu és poder guanyar alguna cosa o el plaer sexual que sento, m'agrada tenir sexe no únicament per diners» (D11, Angola).⁸

En qualsevol cas, es tracta d'un col·lectiu que va prenent cada vegada més força en la lluita per al reconeixement dels seus drets i en la millora de les seves condicions laborals. Fruit d'aquestes demandes,

8. COMISIÓN DE MISIÓN Y LAICADO, *op. cit.*, p. 76.

es va constituir el 2015 a Catalunya l'Assemblea d'activistes Pro-drets sobre el Treball Sexual, que aglutina diferents col·lectius i entitats, com APROSEX, Prostitutes Indignades, activistes independents i entitats socials d'atenció i de suport a aquests col·lectius.

c) Finalment, hi ha un grup força nombrós de dones que, malgrat que no s'identifiquen amb aquesta activitat, decideixen seguir com estan o bé compaginar-la amb altres activitats. Ja sigui perquè les opcions o alternatives reals que se'ls presenten no els ho compensen suficientment, o bé perquè no els permeten cobrir les seves expectatives o necessitats econòmiques. És el cas, per exemple, de dones amb escassos nivells de formació, immigrants, moltes en situació irregular, amb poca experiència laboral en els seus països d'origen, etc., que, sumat a les dificultats en el mercat laboral, tan sols poden accedir a feines de baixa qualificació o en el mercat informal, que no els permeten sostenir-se. «Vull deixar-ho, però és el que he fet des dels 18 anys i és el meu únic mitjà per a guanyar diners; no sé si podria realitzar una altra feina perquè soc gairebé analfabeta» (D12, España).⁹

Cal tenir en compte que és la nostra societat d'acollida qui acostuma a posar barreres infranquejables (lleis i normatives restrictives; persecució i victimització vers la dona immigrant que exerceix el treball sexual, etc.) i sistemes laborals de molta precarietat, fonamentats en models marcadament androcèntrics que impedeixen oferir oportunitats laborals reals i sostenibles per a les dones. ¿Quins són, sinó, avui en dia els nínxols de mercat per a dones immigrants que es troben en situació irregular al nostre país? Malauradament, tot sembla abocar-les a tasques de servei domèstic o de cura de la gent gran que reforcen encara més l'androcentrisme i que les exposen a unes condicions laborals (salaris, horaris...) que tampoc no els permeten, en molts casos, poder deixar la prostitució.

L'objectiu, doncs, no és «salvar-les» de l'activitat que realitzen, sinó facilitar que aconseguixin prou autonomia personal, vital i econòmica que els permeti decidir amb llibertat cap a on dirigir la pròpia vida.

Vers la construcció d'espais d'humanització i alliberament

Les germanes Oblates son una congregació religiosa que porten gairebé 150 anys acollint i acompanyant les dones que exerceixen prostitució, i oferint-los un espai de possibilitats reals, per tal que puguin optar amb major llibertat, autonomia i igualtat per la vida que realment desitgin. La seva missió s'orienta a la construcció d'espais d'humanització que afavoreixin el desenvolupament integral i l'autonomia de les dones que viuen en contextos de prostitució i/o tracta amb fins d'explotació sexual, per contribuir a la seva realització personal i a la seva integració social i laboral.

Tal i com he indicat anteriorment, la intervenció es fa centrada, d'una banda, en la dona i en les seves possibilitats i, de l'altra, en la transformació de les estructures socials que generen exclusió, injustícia i estigmatització, a partir d'accions de denúncia i sensibilització que afectin les dones.

L'objectiu, doncs, no és «salvar-les» de l'activitat que realitzen, sinó facilitar que aconseguixin prou autonomia personal, vital i econòmica que els permeti decidir amb llibertat cap a on dirigir la pròpia vida. A tal efecte, exposaré, per acabar, els criteris fonamentals de la manera de fer oblata per tal de treballar en aquesta direcció.

1. La persona com a centre i la perspectiva de gènere

Construir espais d'humanització passa per reconèixer l'altre, qualsevol altre, com una persona subjecte de drets i dignitat. Com

una realitat «sagrada» a la qual cal aproximar-se descalçant-se i deixant-se sorprendre pel tresor d'humanitat que nia en el seu interior.

Com bé expressava una dona a l'actual general de la congregació, Lourdes Perramón, «vosaltres heu estat el meu interruptor. Jo tenia una llum en el meu interior i no ho sabia».¹⁰

Implicarà, doncs, creure i confiar en les possibilitats de realització i de plenitud que s'amaguen en cada dona, i ser capaç de fer-li descobrir les seves potencialitats allà on, a vegades, aparentment tan sols es veuen límits o dificultats. Per a això caldrà una tasca d'escolta profunda i de discerniment constant davant els seus desitjos, inquietuds, interessos, habilitats, etc., que contribueixi a elevar les seves possibilitats i a fer que en prengui consciència per tal que pugui apoderar-se i esdevenir protagonista de la seva pròpia vida. Aquest procés implica també qüestionar el model androcèntric de la societat, ajudant-les a prendre consciència de les seves condicions d'igualtat i acompanyant-les en la reelaboració de les seves relacions amb els homes.

2. *L'acollida com a factor fonamental per a la construcció de vincle i la confiança*

Com hem comentat, el context d'exclusió i d'estigmatització en el qual es troben les dones que exerceixen la prostitució fomenta la seva baixa autoestima, els sentiments de rebuig, la manca d'afecte i comprensió, etc., per la qual cosa cal oferir-los espais i entorns de seguretat que els ajudin a reconstruir la seva confiança. Com expressava una dona, «em sentia bruta, buida, poca cosa, tothom m'utilitzava» (D13, República Dominicana).¹¹ I davant aquestes situacions elles mateixes demanen el calor familiar, poder ser estimades, valorades, acompanyades.

10. Alfa y Omega. Entrevista a Lourdes Perramón, superiora de las Hermanas Oblatas del Santísimo Redentor. <<http://www.alfayomega.es/61395/sois-mi-interruptor-tenia-una-luz-dentro-y-no-lo-sabia>>

11. COMISIÓN DE MISIÓN Y LAICADO, *op. cit.*, p. 85.

L'acollida és, doncs, un dels trets fonamentals de la identitat oblata i implica la construcció de relacions interpersonals fonamentades en l'escolta profunda que no jutja ni condemna, que acull la dona en la seva totalitat des de l'empatia, la calidesa, la tendresa i l'afecte, el respecte pels seus processos i decisions.

L'acollida és, doncs, un dels trets fonamentals de la identitat oblata i implica la construcció de relacions interpersonals fonamentades en l'escolta profunda que no jutja ni condemna, que acull la dona en la seva totalitat des de l'empatia, la calidesa, la tendresa i l'afecte, el respecte pels seus processos i decisions. En definitiva, l'acollida passa per l'establiment de nius de confortabilitat, familiaritat i estima que amarín les relacions i basteixin espais emocionalment significatius, que permetin reconstruir la confiança bàsica i els retornin la mirada positiva sobre elles mateixes i les seves possibilitats.

3. L'atenció integral posant especial accent en els processos de formació i capacita- ció laboral

L'atenció a la complexitat del fenomen de la prostitució i/o tracta amb fins d'explotació sexual requereix d'un plantejament sistèmic i holístic que tingui en compte tots els factors, tant personals com del context, que intervenen, conflueixen i s'interrelacionen entre si. Això implica atendre de manera interdisciplinària i en xarxa amb altres professionals i entitats les diferents necessitats i demandes que expressa la dona. D'altra banda, entenem també la persona des de la seva complexitat i pluridimensionalitat, que requerirà d'un acompanyament de totes les seves dimensions. Per això els plans d'intervenció, com hem apuntat, són sistèmics i, en molts casos, compartits amb altres

“ Per a les dones, les necessitats i oportunitats de formació esdevenen una clau fonamental per poder trobar sortida a les seves noves aspiracions i poder dur a terme una vida més autònoma.

professionals, i s'ajusten de manera individual a cada dona en funció de la seva situació, fent-la partícip i protagonista del seu propi procés.

El perfil de les dones ateses actualment al Lloc de la dona, immigrants nouvingudes, amb escassos nivells formatius, desconeixement de l'idioma i, en molts casos, en situació irregular, fa que necessitin fer un procés d'atenció intens i acurat que s'inicia amb l'acompanyament a la cobertura de les necessitats bàsiques i s'encamina vers els processos formatius i de capacitació laboral com a font prioritària d'emancipació. Una formació que posa especial èmfasi en l'adquisició de coneixements i destreses professionals, en diferents àmbits, que els puguin oferir alternatives realistes i sostenibles a l'exercici de la prostitució. Per a les dones, les necessitats i oportunitats de formació esdevenen una clau fonamental per poder trobar sortida a les seves noves aspiracions i poder dur a terme una vida més autònoma. Així ho expressen algunes d'elles: «Vaig decidir deixar aquesta vida perquè m'estava autodestruïnt. Vaig començar a buscar cursos de formació i recolzament. Vaig començar a estudiar i em vaig treure el diploma en atenció sociosanitària. També em vaig començar a relacionar amb més gent, vaig començar a ampliar les xarxes socials i a portar una vida normal i corrent com qualsevol persona. Tot això m'ha fet més forta. Ara estic bé, tinc clar que vull continuar estudiant i cercar un treball perquè la prostitució no la considero un treball, sinó únicament una forma de sobreviure» (D14, Romania). «El meu somni és arribar lluny amb la música. Ser famosa en música gòspel. Això ajuda molt. Quan cantes per a Déu, et porta a llocs als quals mai no hauries imaginat anar. En el meu cas, vaig començar a treballar als carrers i ara soc aquí. Déu m'està portant a llocs més grans. Concentrar-me en els

Les lluites d'aquestes dones són també les nostres lluites, les lluites de qualsevol dona, la de poder dirigir la pròpia vida amb sentit i amb plena llibertat; una vida en la qual puguem ser nosaltres mateixes, respectades i reconegudes en la nostra identitat i en plena condició d'igualtat amb els homes.

estudis, en les oportunitats. Vaig cada dia a l'escola i no ho veig com una feina, ho veig com el meu futur. És la meva preparació. Estic molt feliç. Ningú no em molesta, no vaig demanant diners, no hi ha baralles ni tinc por. Únicament confio en Déu i en el Lloc de la Dona. Tot anirà bé» (D15, Nigèria).

4. La lluita contra les estructures d'opressió, exclusió i injustícia social

La nostra mirada i el nostre posicionament parteixen de la base que les causes de l'exclusió i de les situacions que genera l'exercici de la prostitució són, fonamentalment, socials i estructurals. Per tant, la veritable emancipació de les dones tan sols podrà ser plenament possible si som capaços de desconstruir la mirada i l'estigma que recauen sobre elles i construir noves significacions socials i culturals que siguin més justes, inclusives, igualitàries i respectuoses amb els drets humans. Des d'aquesta perspectiva no oblidem el compromís de sensibilització i transformació social que hem d'anar fent conjuntament amb elles, conscienciant-les dels seus drets i de les seves pròpies possibilitats com a agents de canvi social. Això implicarà establir-hi complicitats i acompanyar-les en les seves lluites, reivindicacions i denúncies de les situacions de violència, injustícia i discriminació. Donar a conèixer aquesta realitat i incidir en les polítiques públiques de manera que tinguin en compte les veus del col·lectiu, i assegurin la perspectiva de gènere i el respecte als drets humans i hi vetllin.

Les lluites d'aquestes dones són també les nostres lluites, les lluites de qualsevol dona, la de poder dirigir la pròpia vida amb sentit i amb plena llibertat; una vida en la qual puguem ser nosaltres mateixes, respectades i reconegudes en la nostra identitat i en plena condició d'igualtat amb els homes. Totes i tots en podem ser corresponsables.

Bibliografia

- AA.DD., *Intervención con mujeres en situación de prostitución de calle*. Casal Petit. Hermanas Oblatas del Santísimo Redentor. Comunicación al Congreso Buenas prácticas en el trabajo sobre prostitución femenina. Palma de Mallorca, 10 i 11 de setembre de 2010. Disponible a <<http://www.oblatas.com/pdf/obl102850923.pdf>>
- M^a.M. ALOMAR i X. PLASENCIA, *Historias de tráfico, trata y prostitución. Proceso migratorio de mujeres nigerianas a Mallorca*. Palma de Mallorca: Oblatas del Santísimo Redemptor, 2014. Disponible a <<http://www.oblatas.com/pdf/obl14711407.pdf>>
- COMISIÓN DE MISIÓN Y LAICADO, *Estudio sobre prostitución y trata con fines de explotación sexual a nivel global (2009-2013). Marginación, silencio y prostitución*. Madrid: Hermanas Oblatas del Santísimo Redentor, 2014.
- EUROSTAT, *Trafficking in human beings*. Luxembourg: Publications Office of The European Union, 2015.
- FONDATION SCELLES. *Prostitutions: Exploitations, Persécutions, Répressions. Art, rapport mondial*. Paris: Economica, 2016.
- E. GOFFMAN, *Estigma. Identidad deteriorada*. Buenos Aires: Amorrortu, 2006.
- L. MINGORANCE, *Los efectos del estigma de la prostitución en la mujer*. Universitat de les Illes Balears: Illes Balears 2015. Memòria de fi de grau.
- L. PERRAMÓN *La compleja realidad de la prostitución: Análisis y perspectivas*. Ponència presentada per Lourdes Perramon en les Jornades: *Mujeres en el reverso de la sociedad*, organitzades a Madrid els dies 28 i 29 de maig de 2010, per l'Institut Superior de Ciències Morals i

les H. Oblates. Disponible a <<http://www.oblatas.com/pdf/oblt103051114.pdf>>

UNODC, *Global Report on Trafficking in persons 2016*. New York: United Nations, 2016.

L. PERRAMON, *La prostitución: mirada antropológica*. Encuentro congregacional de las Hermanas Oblatas. Ciempozuelos, 2012. Document intern.